

**Національний університет біоресурсів і
природокористування України**

Юридичний факультет

Кафедра теорії та історії держави і права

**Студентський науковий гурток «Клуб юних
теоретиків»**

**Студентський науковий гурток «Дискусійний
клуб «De jure!»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

XVI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

16 листопада 2023 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»

П.78

Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVI
Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 16 листопада 2023 р.) / Укладачка:
Віра Качур. К., 2023. 234 с.

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**

Василець Єлизавета

студентка 3 курсу юридичного відділення
ВСП «Рівненський фаховий коледж
НУБіП України» (м.Рівне)

Впровадження магдебурзького права на Волинських землях у XIV-XVI століттях (історичний екскурс на прикладі Рівненської області)*

Вивчаючи тему впровадження Магдебурзького права на українських землях у XVI-XVI століттях, я зацікавилася питанням, як же впроваджувалося Магдебурзьке право на землях сучасної Рівненської області. Дослідивши багато історичної літератури, та правових джерел я дізналася, що Магдебурзьке право було прийнято в багатьох населених пунктах нашої області.

Впровадження Магдебурзького права у місті Рівне. Після Люблінської унії 1569 року Рівне разом з іншими українськими містами опинилося у складі Польщі як місто Луцького повіту, тобто, саме з 1569 року Рівне переходить від Литви до Польщі. У цьому ж 1569 році на місто зробили набіг татари, розграбували й спустошили його, спалили церкву і костел.

Подією, яка вселяла надію на майбутнє, стало надання Рівному Магдебурзького права, тобто права самоврядування. Із проханням про надання Рівному цього статусу княгиня Марія звернулася до польського короля Казимира Ягеллончика, повела справу так, що бажана грамота була невдовзі здобутою. Ця знаменна подія сталася, як вважають, у 1492 році. Відтоді Рівне офіційно іменується містом. А Магдебурзьке право надало змогу прискорити розвиток міського господарства, привернути сюди нових поселенців.

Завдяки Магдебурзькому праву, яке княгиня Марія здобула для Рівного місто почало значно розвиватися. Магдебурзьке право встановлювало порядок виборів і функції органів міського самоврядування, суду, купецьких об'єднань і цехів, регулювало питання торгівлі, опіки і спадкування, визначало покарання за різні злочини тощо. [3, с. 10-12]

Впровадження Магдебурзького права у місті Острог. Магдебурзька грамота Острогу дарована 7 червня 1585 р. Вона була надана місту польським королем Стефаном Баторієм за ініціативою і клопотанням власника міста, тодішнього найбільшого українського магната Костянтина Острозького. Знайшов і вперше опублікував у 1982 р. магдебурзьку грамоту Острога видатний сучасний знавець джерел з історії України професор Національного університету «Острозька академія» Микола Ковальський. За

* Науковий керівник - викладач юридичних дисциплін ВСП «Рівненський фаховий коледж НУБіП України» Володимир Захарчук

цим документом острозькі міщани отримували магдебурзьке право, як ішлося в ньому, «за прикладом інших привілейованих міст» держави. Визначалось, що це право їм надавалось відповідно «до всіх його частин і артикулів».

Впровадження Магдебурзького права в Острозі сприяло розвитку міського самоврядування, що забезпечило місту певну автономію від феодалів. Це право також стимулювало торгівлю, оскільки місту було дозволено проводити ярмарки та мелити свої монети. Впровадження Магдебурзького права не лише сприяло його економічному та соціальному розвитку, але і зміцнило політичну роль міської еліти.

Однак слід зауважити, що впровадження цього права також призвело до певних конфліктів між міською аристократією та іншими соціальними групами, а також між містом та феодалами. [4, с. 26]

Впровадження Магдебурзького права у місті Дубно. Дубно вперше отримало міські права на основі грамоти великого князя литовського Олександра, яку він надав князеві Костянтинові Івановичу Острозькому в 1498 р. Тобто, з тодішнього села це поселення над рікою Іква стало містом. Пройшло кілька років, і Дубно, яке всерйоз заявило себе як місто європейського значення, отримало Магдебурзьке право - це сталося 28 грудня 1507 року, коли польський король Сигізмунд I своєю грамотою не тільки підтвердив грамоту Олександра, але й дозволив Костянтинові Івановичу в нагороду за його заслуги перед батьківщиною збудувати в Дубно укріплений замок, щоб відбивати набіги татар та інших ворогів, а взагалі, Магдебурзьке право діяло в Дубні аж до 1831 року. [5, с. 134]

Впровадження Магдебурзького права у Корці. Корець – один із районних центрів Рівненської області. Містечко розташоване на річці Корчик, від якої отримало свою назву.

Точна дата надання місту Магдебурзького права поки що не відома. Відомі лише документи, на яких збереглись зображення печаток з гербом міста. Так, на документі, датованому 1704 роком, стоїть кругла печатка, в центрі якої розміщено герб «Кораб», навколо якого латинською мовою написано – печатка війта Корецького.

Нажаль, у офіційних джерелах немає точної інформації про надання місту Корець Магдебурзького права. На сьогодні це залишається загадкою для дослідників. [6, с. 37]

Впровадження Магдебурзького права у Клевані. Сучасну Клевань пов'язують з літописною Коливанню, що згадується у 1113 р. У середині XV ст. пустище Клевань надано князем Свидригайлом Михайлові Чарторийському, котрий близько 1475 р. розпочав тут будівництво замку та осадив містечко під назвою Клевань. Про існування містечка згадують і пізніші джерела, воно неодноразово зазнавало руйнувань під час ворожих нападів. Та найбільших збитків Клевань зазнав 1652 р., коли його дощенту спалили татари. Щоб прискорити відбудову зруйнованого містечка, власники князі Чарторийські звернулися до короля з проханням надати Клеваню Магдебурзьке право. Поселення отримало такий привілей 1654 р.,

у грамоті також фіксувалося право користуватися печаткою зі зображення св. Михайла. Правдоподібно, що містечко використовувало цей символ ще з XV ст., а нове затвердження було простою формальністю. Також у місті діяли пекарський і ткацькі цехи. [6, с. 38]

Впровадження Магдебурзького права у Гощі. Перша згадка у літописах про Гощу датується 1152 роком. У глибоку давнину великі Литовські князі подарували землю по річці Горинь, між Корцем і Острогом, хрещеному магометанину Мурзі-Кирдей-Хану. На Волині Кирдей породичався з нащадками роду Голенків. У XIV – XVII ст. його рід згадується в історії як Гійські, Гостські, а згодом як Гойські. Вони займали досить видатне і почесне становище, підтримували православну церкву, засновували монастирі і заклади освіти, мали своїх представників у сферах влади.

В 1495р. Богдан Гойський добився у великого литовського князя Олександра Ягеллона привілею на запровадження в Гощі чотирьох ярмарків на рік, а у XVI ст. Гоща отримала Магдебурзьке право. [2, с. 97]

Впровадження Магдебурзького права у Дорогобужі. Дорогобуж — давньоруське місто на Волині. Вперше згадується в «Правді Ярославичів», а після — в літописі «Повість временних літ» у зв'язку з тим, що був відданий тоді князеві Давидові Ігоревичу. Після його смерті у 1112 році Дорогобузьку волость одержав Володимир-Волинський князь Ярослав Святополчич. Потім нею володіли великі київські князі, зокрема Володимир Мстиславович та Ізяслав Мстиславич, при якому Дорогобуж мав власних князів, склавши особливе, залежне від Києва, князівство разом з Пересопницею. Згодом туди перемістилася столиця князівства. Дорогобуж входив у володіння князів Острозьких, які мали тут замок. Згідно грамоти литовського князя Олександра Волинській землі у 1501 році у Дорогобужі відбувалися ярмарки. 1514 р. – Дорогобужу було надано магдебурзьке право. [1, с. 123-131]

Література

1. Барер С. Дорогобуж. Історична довідка. Дорогобужу на Волині 925. Рівне, 2009. С. 123–131.
2. Коцик В. Гоща. Історична довідка. Гоща і округа. Історико-культурознавчі студії. Рівне: Гощанська громада, 2023. С. 97.
3. Кравчук С., Кравчук О. Перехрестя вождя Божа. Рівне : "Будинок науки і техніки", 2005. С. 10-12.
4. Кралюк П., Хаврук Я. Князі Острозькі. Фоліо, 2015-2022. С. 26.
5. Кучинко М.М. Волинська земля Х–середини XIV ст.: археологія та історія : навч. посіб. / М. М. Кучинко ; М-во освіти і науки України ; відп. ред. я. Ісаєвич. – Луцьк : Вежа, 2002. С. 134.
6. Левкович І. Нарис історії волинської землі (до 1914 р.). ЦУЛ, 2020. С. 37-38.